

עיונים בדקדוק הוולשית המודרנית

Gramadeg yr Iaith Gymraeg

יודה רונן <<https://ac.digitalwords.net/>>

האוניברסיטה העברית בירושלים

קורס #41582, שנת 2020-2021

עדכון אחרון: 19 בנובמבר 2020

חלק 1

מ, „יסודות המבנה”
ל, „עיונים בדקדוק”

יסודות המבנה של הוולשית המודרנית

Sylfaen yr Iaith Gymraeg

יודה רונן <<https://ac.digitalwords.net/>>

האוניברסיטה העברית בירושלים

קורס #41581, שנת 2019-2020

עידן אחרון: 21 ביולי 2020

UHF 50 40 60 68 0 -1

VHF 12 1 2 11 10 9 8 7 6 5

VOLUM. TONO INT. UHF BRILLO CONTR.

LAVIS 812

מה למדנו? 🏠

- את יסודות המבנה של השפה 🇮🇱
- לקרוא טקסטים כתובים בוולשית 📖
- בלשנות כללית 💬
- בלשנויות: טיפולוגית, היסטורית, הודו־אירופית, הטקסט 🌈

מה למדנו? 🏠

- את יסודות המבנה של השפה 🇮🇱
- לקרוא טקסטים כתובים בוולשית 📖
- בלשנות כללית 💬
- בלשנויות: טיפולוגית, היסטורית, הודו־אירופית, הטקסט 🌈
- לחשוב ולהתבונן בדברים באופן חקרני (אני מקווה... 😕)

מה למדנו? ←

- את יסודות המבנה של השפה 🇬🇧
- לקרוא טקסטים כתובים בוולשית 📖
- בלשנות כללית 💬
- בלשנויות: טיפולוגית, היסטורית, הודו־אירופית, הטקסט 🌈
- לחשוב ולהתבונן בדברים באופן חקרני (אני מקווה... 🤔)

מה נלמד? →

- נמשיך עם הנושאים שעסקנו בהם 📌
- נוסיף את השפה הדבורה 💬
- סוגי טקסטים נוספים, לפי כמה שנספיק 📖
- לבצע מחקר (מי שירצו) 🔬

- מבוא
- פונולוגיה ואורתוגרפיה
- מערכת המוטציות
- הצירוף השמני
  - יידוע
  - מספר
  - תואר
  - שייכות
  - כינויי רמז
  - ספירה
- נטיית הפועל
  - פעלים רגולריים
  - פעלים בלתי־רגולריים
- דגמי פסוקיות
  - דגמי השאה
    - נשוא אדוורביאלי
    - נשוא פעלי
    - נשוא שמני
  - דגמים תטיים
- טקסטים מסוגים שונים
  - העורבת השחורה
  - הארי פוטר ואבן החכמים
  - הנסיך הקטן
  - סיפור הבריאה וסיפור מגדל בבל
  - יגון
  - אליס בארץ הפלאות
  - אטלס החיות
  - דה סוסיר ב־Wikipedia
  - תמונת זכרון מ־Y Lôn Wen
- וולשית תיכונה (מי שרצו)

{ יורד גשם
STATEMENT }

מבע תטי

{ הלכה לטייל
STATEMENT } + { יוכבד
ENTITY }

מבע קטיגוריאלי

{ יורד גשם
STATEMENT }

מבע תטי

{ הלכה לטייל
STATEMENT } + { יוכבד
ENTITY }

מבע קטיגוריאלי

רימה

תימה

נשוא

נושא

פרדיקט

סובייקט

קומנט

טופיק

{ יורד גשם
STATEMENT }

מבע תטי

{ הלכה לטייל
STATEMENT } + { יוכבד
ENTITY }

מבע קטיגוריאלי

רימה

תימה

נשוא

נושא

פרדיקט

סובייקט

קומנט

טופיק

הקשר בין שני החלקים במבע הקטיגוריאלי נקרא „קשר נְשׂוּאִי (=פְּרָדִיקְטִיבִי)“, או במונחיו של יספרסן, nexus.

רימה/נשוא/פרדיקט

תימה/נושא/סובייקט

Mae hi'n canu

Mae'r ddraig yn goch

Mae Siân yma

נשוא אדוורביאלי

Canodd yr aderyn

Darllenais lyfr

נשוא פעלי

Lleusa ydi hi

Jêl ydi eira

Yr amser gorau yw'r bore

נשוא שמני

צורות הווה גוף שלישי של bod

צורות הווה גוף שלישי יחיד של bod

איפה הצורה מופיעה	הצורה
משפט חיובי עם נשוא אדוורביאלי / מבע קיום חיובי	mae
מבע קיום בשלילה / שאלה / תנאי	oes
משפט עם נשוא אדוורביאלי בשלילה / שאלה / תנאי	ydyw, ydy, ydi, yw

צורות הווה גוף שלישי יחיד של bod

איפה הצורה מופיעה	הצורה
משפט חיובי עם נשוא אדוורביאלי / מבע קיום חיובי	mae
מבע קיום בשלילה / שאלה / תנאי	oes
משפט עם נשוא אדוורביאלי בשלילה / שאלה / תנאי	ydyw, ydy, ydi, yw

נשוא אדוורביאלי	קיום	
mae	mae	חיוב
ydyw, ydy, ydi, yw	oes	שלילה / שאלה / תנאי

צורות הווה גוף שלישי יחיד של bod

איפה הצורה מופיעה	הצורה
משפט חיובי עם נשוא אדוורביאלי / מבע קיום חיובי	mae
מבע קיום בשלילה / שאלה / תנאי	oes
משפט עם נשוא אדוורביאלי בשלילה / שאלה / תנאי	ydyw, ydy, ydi, yw

Mae   fy   mhig   yn   rhy   fer   i   fynd   i
 להיות.PRS.3SG   POSS.1SG   המקור(F)   yn₃   מדי   אלקצר   ל־   ללכת   ל־

waelod y   piser.

תחתית   DEF   קנקן

(Esop; *Y Frân Wen*)   המקור שלי קצר מכדי להגיע לתחתית הקנקן.

צורות הווה גוף שלישי יחיד של bod

איפה הצורה מופיעה	הצורה
משפט חיובי עם נשוא אדוורביאלי / מבע קיום חיובי	mae
מבע קיום בשלילה / שאלה / תנאי	oes
משפט עם נשוא אדוורביאלי בשלילה / שאלה / תנאי	ydyw, ydy, ydi, yw

Ond mae gobaith.

תקווה .PRS.3SG ל להיות אַבְל

(KR; *Gobaith*, *Cyfeillgarwch*)

אבל יש תקווה.

צורות הווה גוף שלישי יחיד של bod

איפה הצורה מופיעה	הצורה
משפט חיובי עם נשוא אדוורביאלי / מבע קיום חיובי	mae
מבע קיום בשלילה / שאלה / תנאי	oes
משפט עם נשוא אדוורביאלי בשלילה / שאלה / תנאי	ydyw, ydy, ydi, yw

Nid oes to ar y tŷ erbyn hyn, [...]
 NEG ללהיות.PRS.3SG.DEP גג על DEF בית PREP DEM.PROX.N

(KR; *Atgofion I*)

אין כבר גג על הבית, [...]

צורות הווה גוף שלישי יחיד של bod

הצורה	איפה הצורה מופיעה
mae	משפט חיובי עם נשוא אדוורביאלי / מבע קיום חיובי
oes	מבע קיום בשלילה / שאלה / תנאי
ydyw, ydy, ydi, yw	משפט עם נשוא אדוורביאלי בשלילה / שאלה / תנאי

Os oes gennyh chi ddiddordeb, mi
 אִם לַהֲיֹוֹת.PRS.3SG.DEF PREP.2PL 2PL LEN עֲנִייןִ PRT
 ddangosa i'r coleg a'r labordai ichi fory.
 מַחַר לַהֲרֹאוֹת.PRS.1SG 1SG-DEF מַכְלָלָהּ ו־DEF מַעְבְּדָה.PL ל־2PL

אם יש לכן/ם עניין (=אם זה מעניין אתכן/ם), אראה לכן/ם מחר את המכללה
 והמעבדות.

(Islwyn Ffowc Elis; *Wythnos yng Nghymru Fydd*, pennod 5)

צורות הווה גוף שלישי יחיד של bod

איפה הצורה מופיעה	הצורה
משפט חיובי עם נשוא אדוורביאלי / מבע קיום חיובי	mae
מבע קיום בשלילה / שאלה / תנאי	oes
משפט עם נשוא אדוורביאלי בשלילה / שאלה / תנאי	ydyw, ydy, ydi, yw

Nid *yw*   *fy*   *Nhŷ ymhell.*

NEG להיות.PRS.3SG.DEP   POSS.1SG   בית   רחוק

הבית שלי לא רחוק.

(Pádraig Pearse; *Storiāu Byrion*, losagan (pennod 1))

צורות הווה גוף שלישי יחיד של bod

איפה הצורה מופיעה	הצורה
משפט חיובי עם נשוא אדוורביאלי / מבע קיום חיובי	mae
מבע קיום בשלילה / שאלה / תנאי	oes
משפט עם נשוא אדוורביאלי בשלילה / שאלה / תנאי	ydyw, ydy, ydi, yw

A ydy Bilw'n ifanc?

Q צעיר PN-yn₃ PRS.3SG.DEP ללהיות

(KR; *Te yn y Grug*, Marwolaeth Stori (pennod 3))

האם בילו צעיר?

צורות הווה גוף שלישי יחיד של bod

איפה הצורה מופיעה	הצורה
משפט חיובי עם נשוא אדוורביאלי / מבע קיום חיובי	mae
מבע קיום בשלילה / שאלה / תנאי	oes
משפט עם נשוא אדוורביאלי בשלילה / שאלה / תנאי	ydyw, ydy, ydi, yw

Ydi pregethwrs yn bobol dda?

טוב אנשים yn₃ מטיף PL.מטיף PRS.3SG.DEP.להיות

האם מטיפים הם אנשים טובים?

(KR; *Te yn y Grug, Y Pistyll (pennod 2)*)

צורות הווה גוף שלישי יחיד של bod

איפה הצורה מופיעה	הצורה
משפט חיובי עם נשוא אדוורביאלי / מבע קיום חיובי	mae
מבע קיום בשלילה / שאלה / תנאי	oes
משפט עם נשוא אדוורביאלי בשלילה / שאלה / תנאי	ydyw, ydy, ydi, yw

[...], ond ni allaf ddweud a ydyw
 אַבְל NEG להגיד להיות.PRS.1SG יכול_להיות Q להיות.PRS.3SG.DEP
 ei ffeithiau'n gywir ai peidio
 POSS.3SG.M עובדה.PL-yn₃ נכון Q NEG

[...], אבל אני לא יכולה לומר האם העובדות שלו נכונות או לא.

(KR; *Y Lôn Wen*, Fy Ardal (pennod 2))

צורות הווה גוף שלישי יחיד של bod

הצורה	איפה הצורה מופיעה
mae	משפט חיובי עם נשוא אדוורביאלי / מבע קיום חיובי
oes	מבע קיום בשלילה / שאלה / תנאי
ydyw, ydy, ydi, yw	משפט עם נשוא אדוורביאלי בשלילה / שאלה / תנאי
tuag atat ti, y	tarw yn dechre rhedeg
לכיוון.2SG 2SG DEF	פר מתחיל לרוץ להתחיל yn ₄ פר
להיות.PRS.3SG-yn ₃	להיות.PRS.2SG 2SG
leשות לעשות	alli
di neud, ma'n	peth gore
יכולת יכולת	טוב .SUP REL יכולת
debyg, yw sefyll yn stond o'i	flaen.
חזית	מ-POSS.3SG.M ללא נושע yn ₂ לעמוד סביר

אם פר מתחיל לרוץ לעברך, הדבר הטוב ביותר שאת יכולה לעשות, כנראה, הוא לעמוד דום מולו. (Fflur Dafydd; Y Llyfrgell, Ana a Nan (pennod 10))

צורות הווה גוף שלישי יחיד של bod

איפה הצורה מופיעה	הצורה
משפט חיובי עם נשוא אדוורביאלי / מבע קיום חיובי	mae
מבע קיום בשלילה / שאלה / תנאי	oes
משפט עם נשוא אדוורביאלי בשלילה / שאלה / תנאי	ydyw, ydy, ydi, yw

נשוא אדוורביאלי	קיום	
mae	mae	חיוב
ydyw, ydy, ydi, yw	oes	שלילה / שאלה / תנאי

האם bod פועל?

- מסורת בלשנית
- דמיון בנטיה: אינפיניטיב + צורות פניטיות
- ממלאים את המשבצת הראשונה במשפט

- פרדיגמה שונה של נטיה, עם הבחנות שונות
- הערך של הצורות אחר
- תפקיד תחבירי שונה; הצטרפות שונה עם משלימים
- הצטרפות שונה עם מיליות: $y(r)$, fe/mi
- צורה שונה בחיוב ובשלילה/שאלה/תנאי
- צורת זיקה מיוחדת: $sy(dd)$

- פרדיגמה שונה של נטיה, עם הבחנות שונות
- הערך של הצורות אחר
- תפקיד תחבירי שונה; הצטרפות שונה עם משלימים
- הצטרפות שונה עם מיליות: $y(r)$, fe/mi
- צורה שונה בחיוב ובשלילה/שאלה/תנאי
- צורת זיקה מיוחדת: $sy(dd)$

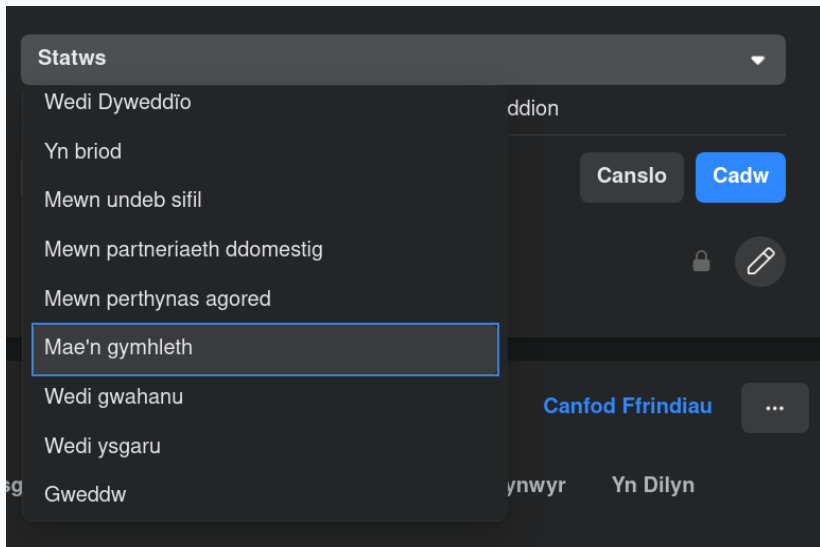

- פרדיגמה שונה של נטיה, עם הבחנות שונות
- הערך של הצורות אחר
- תפקיד תחבירי שונה; הצטרפות שונה עם משלימים
- הצטרפות שונה עם מיליות: $y(r)$, fe/mi
- צורה שונה בחיוב ובשלילה/שאלה/תנאי
- צורת זיקה מיוחדת: $sy(dd)$

- פרדיגמה שונה של נטיה, עם הבחנות שונות
- הערך של הצורות אחר
- תפקיד תחבירי שונה; הצטרפות שונה עם משלימים
- הצטרפות שונה עם מיליות: $y(r)$, fe/mi
- צורה שונה בחיוב ובשלילה/שאלה/תנאי
- צורת זיקה מיוחדת: $sy(dd)$

- פרדיגמה שונה של נטיה, עם הבחנות שונות
- הערך של הצורות אחר
- תפקיד תחבירי שונה; הצטרפות שונה עם משלימים
- הצטרפות שונה עם מיליות: $y(r)$, fe/mi
- צורה שונה בחיוב ובשלילה/שאלה/תנאי
- צורת זיקה מיוחדת: $sy(dd)$

- פרדיגמה שונה של נטיה, עם הבחנות שונות
- הערך של הצורות אחר
- תפקיד תחבירי שונה; הצטרפות שונה עם משלימים
- הצטרפות שונה עם מיליות: $y(r)$, fe/mi
- צורה שונה בחיוב ובשלילה/שאלה/תנאי
- צורת זיקה מיוחדת: $sy(dd)$

[...] ordonner les faits linguistiques au point de vue de la langue même.

— MEILLET (1948, p. 228)

צורת הזיקה $sy(dd)$

צורת הזיקה (dd) sy

אדנומינלי

"Rydw i'n mynd i'r gegin i wrando ar
 PRT-להיות-PRS.1SG 1SG-yn₄ ללכת ל-DEF מטבח ל להקשיב ל על
 ryw ddrama **sydd** ar y radio.'
 INDF דרמה ל.היות-PRS.3SG.REL על DEF רדיו

אני הולך למטבח להקשיב לאיזו דרמה **שיש** ברדיו.

(KR; *Tywyll Heno*, pennod 2)

Rhyfedd fel mae dyn yn medru anghofio salwch
 מוזר מחלה לשכוח להיות_יכול yn₄ איש PRS.3SG.להיות כמו

sydd yn ddigon pell oddiwrtho.

להיות.PRS.3SG.REL yn₃ מספיק מִ.3SG רחוק

מוזר איך יכול אדם לשכוח מחלה שרחוקה מספיק ממנו.

(KR; *O Gors y Bryniau*, Henaint (pennod 9))

[...] a chefnogi'r hyn **sydd** dda ynndo.

ו־ לתמוך-DEF DEM.PROX.N להיות.PRS.3SG.REL לטוב\LEN בִּי.3SG

ולתמוך במה שטוב בו.

(Islwyn Ffowc Elis; *Cysgod y Cryman*, pennod 24)

Ydy hi'n poeni am y pethau
 להיות.PRS.3SG.DEP 3SG.F-yn₄ לדאוג אודות DEF דָּבָר.PL

sydd wedi digwydd yn y capel yn
 להיות.PRS.3SG.REL אחרי לקרות yn₁ DEF כנסיה yn₂

ddiweddar?

מאוחר

האם היא דואגת בנוגע לדברים ש^שקרו בכנסיה לאחרונה?

(KR; *Tywyll Heno*, pennod 6)

Nid peth **sy** wedi diflannu yw'r gorffennol,
 NEG דָּבָר לְהִיּוֹת.PRS.3SG.REL אַחֲרֵי לְהַעֲלִים -DEF אֵלָא

ond peth **sy'n** bod o hyd.
 דָּבָר לְהִיּוֹת.PRS.3SG.REL-yn₄ עַד־יֵינָּה לְהִיּוֹת

העבר אינו דבר ששנעלם, אלא דבר שקיים עוד.

(Islwyn Ffowc Elis; *Wythnos yng Nghymru Fydd*, pennod 3)

[...] a chanu'r gloch fawr **sydd** yn hongian fel
 וְ כַּמוֹ לְתַלּוֹת *yn*₄ .להיות.PRS.3SG.REL גְּדוֹל פְּעֻמוֹן דֶּפ-לִנְגֵן
 cloch eglwys wrth ochr drws y gegin, [...]
 מְטַבַּח דֶּפ דַּלְת צָד כִּנְסִיָּה פְּעֻמוֹן

[...] ולצלצל בפעמון הגדול שתולה כמו פעמון כנסיה לצד [...]

(John Griffith Williams; *Pigau'r Sêr*, Haf Bach Mihangel (pennod 9))

[...] mi gaiff   bob   dim   **sydd**   arni
 PRT   להשיג.PRS.3SG OBJ\כל (מ)דבר להיות.PRS.3SG.REL על.1SG
 ei   eisiau.
 POSS.3SG.M   רצון

(KR; *Stryd y Glep*, Mehefin 12)   [...] היא תשיג כל מה **שהיא** רוצה.

צורת הזיקה `sy(dd)`

במשפט מבוקע

Ond stori wahanol iawn **sy** gen Wil James
 אבל שונה סיפור אצל INTENS להיות.PRS.3SG.REL אצל PN

'ma, wedi bod yn gweithio yno.
 דם לעבוד yn₄ להיות אחרי כאן=DEM.PROX

.having worked there, אבל זה סיפור שונה לגמרי **שיש** לוויל גיימס כאן,
 (Islwyn Ffowc Elis; *Cysgod y Cryman*, pennod 21)

Ond y munud yma y bennod **sydd** yn
 אבל DEF רקע DEM.PROX DEF פרק(F) להיות.PRS.3SG.REL *yn*₄
 fy mhoeni, ni allaf ei rhoi ar
 POSS.1SG להדאיג NEG להיות_יכול.PRS.1SG POSS.3SG.F לתת על
 fy nghof.
 POSS.1SG זכרון

אבל כרגע הפרק הוא שמדאיג אותי; אני לא יכולה להכניס אותו לזכרון שלי
 (מילי „לשים אותו על הזכרון שלי“).

(KR; *Y Lôn Wen*, Darluniau (pennod 1))

Nid cath **sydd** yna, medda Huw, Catrin Jên
 NEG חתול להיות.PRS.3SG.REL שם VD PN PN

sydd yna o hyd yn crio.
 להיות.PRS.3SG.REL שם עדיין yn₄ לבכות

זה לא חתול **שיש** שם, זה קטרין ג'ן **ש**(נמצאת) שם עדיין, בוכה.
 (Caradog Pritchard; *Un Nos Ole Leuad*, pennod 1)

2020/10/22

- פתרון למטלה המסכמת. ?
- עמוד החומרים החיצוניים. 📖
- מידע טכני על חיפוש ב־GPC. 🔍
- The Welsh vocabulary of the Bangor District מאת Fynes-Clinton. 💬
- בלשנות כללית ובלשנות היסטורית של קלטית. ⏳
- הפניה לערוץ היוטיוב של Dysgu Cymraeg ול־Brigyn. 💬

חלק IV

קיצורים בלשניים

1	first person	גוף ראשון
2	second person	גוף שני
3	third person	גוף שלישי
ACC	accusative	יחסת המושא
ADV	adverb	אדוורב
AFF	affective	של רגש (אַפקטיבי)
ASP	aspirate mutation	מוטציה חוככת
COL	collective	צורה קיבוצית (קולקטיב)
COMP	comparative	דרגת היתרון
CONT	contrastive	מנגד
DEF	definite article	תווית יידוע
DEM	demonstrative	כינוי רמז

DEP	dependent	תלוי
DIST	distal	רחוק
EQU	equative	דרגת השוואה
EXST	existential	של קיום
F	feminine	נקבה
FIN	finite	צורה פניטית
HAB	habitual	הרגלי
IMPF	imperfect	אימפרפקט
IMP	imperative	ציווי
IMPRS	impersonal	ללא גוף
INDF	indefinite	כינוי בלתי־מיוחדע
INTENS	intensive	אינטנסיבי
INTERJ	interjection	מילת קריאה

IRR	Irrealis	איראליס
LEN	lenition	ריכוך
LIMLEN	limited lenition	ריכוך מוגבל
MIX	mixed mutation	מוטציה מעורבת
M	masculine	זכר
NAS	nasal mutation	מוטציה אפית
NAUG	nota augens	נוטה (אאוגנס) סוג של כינויי גוף)
NEG	negation	שלילה
NMLZ	nominalization	נומינליזציה
N	neuter	סתמי
NOM	nominative	יחסת הנושא
NOUN	noun	שם עצם
NUM	numerative	צורה שבאה עם מספרים

OBJ	object	מושא
PL	plural	רבים
PLUP	pluperfect	עבר של עבר
PN	proper name	שם פרטים
POSS	possessive	שייכות
PREP	preposition	מילת־יחס
PRESTT	presentative	פרזנטטיב
PRO	pronoun	כינוי
PROX	proximal	קרוב
PRS	present	הווה
PRT	particle	מילית
PST	past	עבר
Q	question marker	סמן שאלה

RECP	reciprocal	הדדי (רציפרוקלי)
REL	relative	של זיקה
SBJV	subjunctive	סוביונקטיב
SG	singular	יחידה
SGV	singulative	צורת פריטה (סינגולטיב)
SUP	superlative	דרגת ההפלגה
TAG	tag	שאלת תג
VD	verbum dicendi	סמן אמירה
VERB	verb	פועל
VOC	vocative	צורת קריאה

חלק V

הפניות

BICKEL, Balthasar, Bernard COMRIE, and Martin HASPELMATH (May 31, 2015).

Leipzig Glossing Rules: conventions for interlinear morpheme-by-morpheme glosses. The Department of Linguistics of the Max Planck Institute for Evolutionary Anthropology and the Department of Linguistics of the University of Leipzig. URL: <https://www.eva.mpg.de/lingua/resources/glossing-rules.php> (visited on 09/2017).

MEILLET, Antoine (1948). *Linguistique Historique et Linguistique Générale*. Vol. 1. 1st ed. 2 vols. Paris: Edouard Champion.